

KANS OM SOCIALE EN GESPREKSVAARDIGHEDEN TE ONTWIKKELEN

Gelijkwaardige dialoog: hoe doe je dat?

Een goed contact met je studenten is niet altijd eenvoudig. Al denk je dat het goed gaat tussen jou en één student, is het niet vanzelfsprekend dat je ook direct goed contact hebt met de groep studenten, laat staan dat studenten onderling goed met elkaar omgaan. Goed contact in de klas vraagt om gelijkwaardige dialoog; niet alleen tussen docent en student, maar ook tussen studenten onderling. Met de vraag hoe je als docent een gelijkwaardige dialoog in je klas voert zijn docenten en pedagogen van MBO College Zuid aan de slag gegaan. Dit deden zij onder begeleiding van twee onderzoekers. In dit artikel beschrijven we hoe je als docent in je klas een gelijkwaardige dialoog kunt voeren. Ook beschrijft een docent haar ervaring. **ROSAN VAN ESSEN, DUBRAVKA KNEZIC EN JANNET DOPPENBERG**

HOE VOER JE EEN GELIJKWAARDIGE DIALOOG IN JE KLAS?

Net als andere lessen leid je een gelijkwaardige dialoog in, voer je de dialoog en sluit je af met een evaluatie.

In de inleiding is het van belang om aandacht te hebben voor het leerdoel, het dilemma en de gespreksregels. Als studenten geen tot weinig ervaring hebben met gelijkwaardige dialogen dan is het

leerdoel, het leren voeren van een gelijkwaardige dialoog. Als studenten ervaring hebben, kan je het leerdoel verschuiven naar het verdiepen van het gespreksonderwerp. Als gespreksonderwerp introduceer je een dilemma. Een goed dilemma is actueel, staat dicht bij de beleveningswereld van studenten en biedt ruimte voor verschillende perspectieven. Zo zal het dilemma geformuleerd moeten zijn als een probleem

EEN GELIJKWAARDIGE DIALOOG MOET GELEERD WORDEN

of situatie waarvoor geen één juiste oplossing is. Juist dat er meerdere oplossingen mogelijk zijn met elk hun voor- en nadelen biedt ruimte voor perspectiefwisseling. »

Om een gelijkwaardige dialoog te realiseren en te behouden worden gespreksregels gebruikt. Het is daarbij belangrijk dat de studenten zich eigenaar voelen van de gespreksregels. Dit kan door in de inleiding:

- gespreksregels aan te reiken en samen met studenten betekenis te geven aan de regels;
- gezamenlijk de aangereikte gespreksregels aan te passen; of
- studenten zelf gespreksregels te laten opstellen.

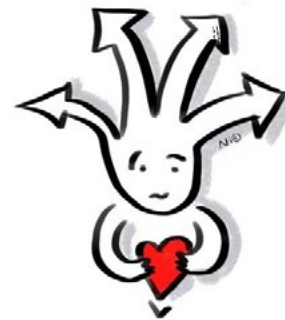
EEN GELIJKWAARDIGE
DIALOOG REALISEREN
EN BEHOUDEN VEREIST
GESPREKSREGELS

Mogelijke gespreksregels zijn: naar elkaar luisteren, elkaars mening respecteren, proberen je in de ander te verplaatsen en vragen aan elkaar stellen om te checken of je elkaar goed begrepen hebt. De regels zorgen ervoor dat iedereen zich veilig en uitgenodigd voelt om zijn/haar mening te geven. Ook laten ze verschillende perspectieven of invalshoeken op hetzelfde dilemma

aan de orde komen zodat studenten van elkaar kunnen leren en naar hun eigen mening leren kijken. Bovendien helpen de regels je om, als de gelijkwaardige dialoog even niet goed loopt, het gesprek stil te leggen en samen met studenten stil te staan bij het proces. Dat de regels van studenten zelf zijn helpt je daarbij. Tegelijkertijd vraagt een gelijkwaardige dialoog van jou als docent dat je niet direct ingrijpt of bijstuurt. Hoe lastig soms ook, het op je handen blijven zitten leidt juist vaak tot mooie en succesvolle ervaringen.

Tijdens de evaluatie blik je samen met studenten eveneens terug op het proces en de opbrengsten van de gelijkwaardige dialoog. De opbrengsten kunnen bijvoorbeeld zijn dat de student nieuwe dingen heeft gehoord van medestudenten en daardoor anders over het dilemma is gaan denken. Vaak hebben studenten ook allerlei ideeën voor een volgende keer. Waardeer deze ideeën en pas ze toe in een volgende gelijkwaardige dialoog.

DILEMMA

IS ACTUEEL & DICHTBIJ
MOET RAKEN & BETREKKEN
HEEFT MEERDERE OPLOSSINGEN

DOCENT ROSAN VAN ESSEN EN
DE GELIJKWAARDIGE DIALOOG

'In het schooljaar 2021/2022 heb ik meegewerkt aan het onderzoek 'gelijkwaardige dialoog in het mbo' en heb ik gelijkwaardige dialogen gevoerd aan de hand van beroepsdilemma's. Tijdens het onderzoek ben ik letterlijk gaan inzoomen op mijn pedagogisch handelen. We filmden

de dialogen en bespreken vervolgens fragmenten met een maatje die ook meedeed aan het onderzoek. In onze gesprekken beantwoordden we een aantal reflectieve vragen. Uit de daaruit voorkomende reflectieverslagen en de bijeenkomsten met andere docenten, pedagogen en onderzoekers is er een handreiking ontwikkeld voor het voeren van een gelijkwaardige dialoog in de klas.

De studenten bij Pact+Dans worden opgeleid als dansende dansmaker. In mijn Maaklessen help ik ze met het maakproces van choreografieën. De uitdrukking 'Steal like an Artist' komt daar vaak aan bod. Ik probeer de studenten te leren dat het belangrijk is om veel naar verschillende rolmodellen (helden) en choreografieën te kijken. Het onderwerp 'plagiaat' kon ik goed gebruiken in mijn lessen om studenten een gelijkwaardige dialoog over te laten voeren. De gelijkwaardige dialoog droeg bij aan de bewustwording van het onderwerp en zorgde ervoor dat studenten leren hun eigen mening te vormen, elkaars mening te respecteren en zo het gesprek erover te voeren.

Bij de groepen studenten waarmee ik gelijkwaardige dialogen heb gevoerd, merk ik dat het praten over dans beter gaat. Ze leren steeds beter articuleren wat schoonheid is. Er is respect voor elkaar en er is een veilig klaklimaat. Ik ben enthousiast over deze manier van lesgeven en zie het

Wat leren studenten

Luisteren naar elkaar

Vragen stellen

Zich verplaatsen in een ander

Eigen mening onder woorden brengen

Argumenten geven voor eigen mening

Zichzelf leren kennen en identiteit ontwikkelen

Beter leren kennen van medestudenten

Voorbeelden van docentvaardigheden

Gespreksregels hanteren en ernaar verwijzen

Stimuleren van studenten om naar elkaars mening te vragen

Vragen stellen zoals 'wat zou je doen als je die persoon was?' of 'als je die verantwoordelijkheid had?'

Ruimte bieden aan studenten om hun eigen mening te formuleren

Luisteren, samenvatten en doorvragen modellen en stimuleren bij studenten

Open en nieuwsgierig zijn naar studenten

Stiltes laten vallen en vragen doorspelen naar de groep

verschil met de groep studenten die een gelijkwaardig dialoog nog niet heeft ervaren. Met alle studenten plan ik daarom nu een gelijkwaardige dialoog in als ik ze een periode les heb gegeven. Tijdens de gelijkwaardige dialogen leer ik ook van studenten, en ik leer ze beter kennen.

Dat een gelijkwaardige dialoog voor veel docenten logisch en vanzelfsprekend is, betekent niet dat het altijd makkelijk te voeren is. Het moet geleerd worden: door jou als docent en door studenten.'

TOT SLOT

Ben je docent en wil je beter contact met je studenten, denk dan eens aan het voeren van een gelijkwaardige dialoog in je klas. Je leert je studenten beter kennen en geeft ze het gevoel dat ze gezien worden, niet alleen door jou maar ook door hun

medestudenten. Of je wilt samen met studenten onderwerpen of dilemma's bespreken en verdiepen, én ze tegelijkertijd de kans bieden om hun sociale en gespreksvaardigheden te ontwikkelen. Het vraagt een beetje investering, maar studenten vinden het leuk en jij en je studenten hebben ook veel aan het geleerde tijdens andere situaties en lessen. ■

ROSAN VAN ESSEN IS DOCENT BIJ DE OPLEIDING DANS VAN MBO COLLEGE ZUID (R.VANESSEN@ROCV.A.NL); DUBRAVKA KNEZIC EN JANNET DOPPENBERG ZIJN ONDERZOEKERS BIJ HET KENNISCENTRUM ONDERWIJS EN OPVOEDING VAN DE HOGESCHOOL VAN AMSTERDAM (DUBRAVKAKNEZIC@ME.COM EN J.J.DOPPENBERG@HVA.NL). JANNET IS OOK LECTOR LEREN IN DE LEERGEMEENSCHAP BIJ DE HANZEHOGESCHOOL. DE VISUALS ZIJN ONTWERPEN DOOR NICOLETTE WEVER (NICOLETTEWEVER.COM).

Meer informatie: www.hva.nl/gelijkwaardigedialooginhetmbo

Het onderzoek beschreven in dit artikel is mede mogelijk gemaakt met financiering van het Nationaal Regieorgaan Onderwijsonderzoek (projectnummer: 40.5.20500.177).